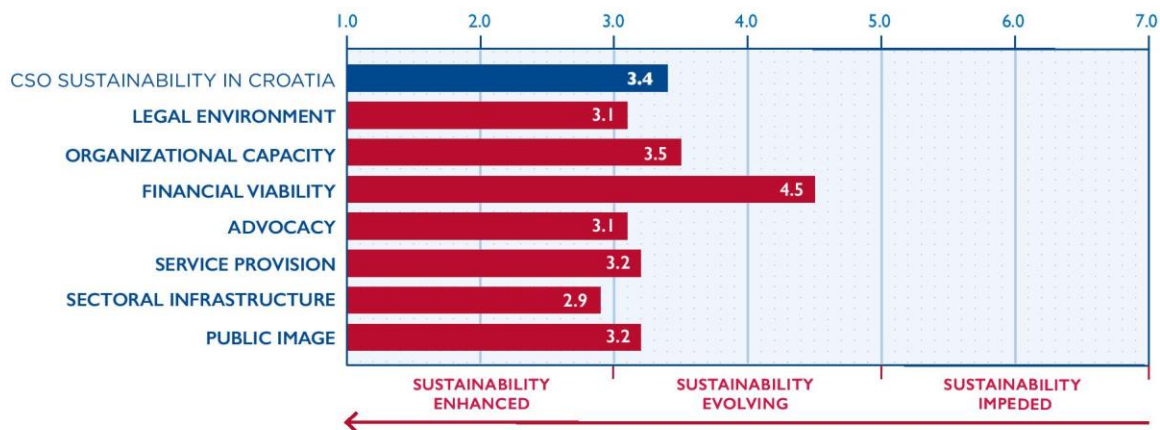

UKUPNI INDEKS ODRŽIVOSTI: 3.4

Nakon godina pada pa stagnacije, hrvatska je ekonomija konačno zabilježila rast u 2019. godini. Prema podacima za treći kvartal 2019. godine, bruto domaći proizvod (BDP) porastao je za 2,9%. Usprkos tome, s ekonomskog stajališta 2019. godina bila je turbulentna. Državna brodogradilišta i grupacija Đuro Đaković, jedna od najvećih metaloprerađivačkih industrijskih grupacija u regiji, suočili su se s ozbiljnom financijskom krizom, dok se Agrokor, najveća tvrtka u zemlji, transformirao u grupu Fortenova nakon krize likvidnosti u 2018. godini. Uz sufinanciranje Europske unije (EU) država je nastavila ulagati stotine milijuna eura na izgradnju Pelješškoga mosta kako bi uspostavila jedinstvenu mrežu transporta u zemlji. U međuvremenu se odvijala porezna reforma. U tom kontekstu, tijekom godine došlo je do brojnih štrajkova i prosvjeda.

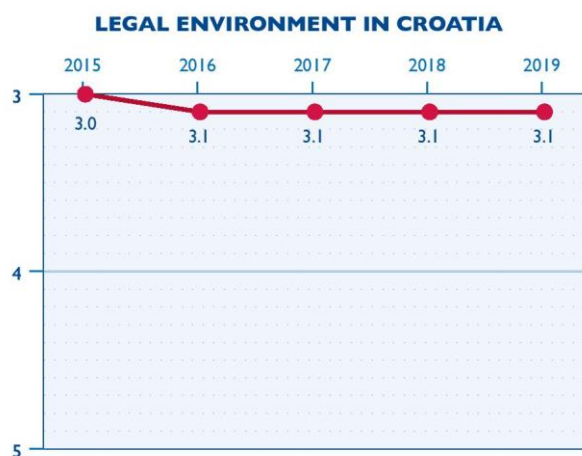
Na političkoj su sceni u 2019. godini u Hrvatskoj održani izbori za Europski parlament i predsjednički izbori. Prvi krug predsjedničkih izbora održan je 22. prosinca 2019. godine. Kako nijedan od kandidata nije ostvario apsolutnu većinu glasova birača, 5. siječnja 2020. godine održan je drugi krug u kojem je Zoran Milanović, kandidat stranke lijevoga centra Socijaldemokratske partije (SDP), pobijedio tada aktualnu predsjednicu Kolindu Grabar-Kitarović. Na izborima za Europski parlament obje vodeće stranke u zemlji, SDP i Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) osvojile su po četiri od ukupno dvanaest predstavičkih mjesta.

Tijekom 2019. godine Hrvatska je bila optužena za nezakonito vraćanje migranata u Bosnu i Hercegovinu (BiH). U svibnju je švicarska televizija emitirala video snimku koja navodno prikazuje kako hrvatski policajci silom vraćaju migrante u BiH. U srpnju je Human Rights Watch u otvorenom pismu zatražio od predsjednice Grabar-Kitarović da zaustavi Hrvatsku u vraćanju migranata. U intervjuu na švicarskoj televiziji Grabar-Kitarović je priznala da postoji praksa „push-backova“ („vraćanja“) migranata preko granice. Isto tako, tijekom 2019. godine počinjeni su brojni zločini i govori mržnje protiv srpske manjine. Iako statistički podaci o ukupnom broju takvih incidenata nisu dostupni, zabilježeno je nekoliko opasnih napada. Primjerice, brutalni napadi na srpske građane dogodili su se blizu gradova Rijeke i Knina. U veljači su u Splitu verbalno i fizički napadnuta tri igrača vaterpolo ekipe Crvena zvezda iz Beograda.

Održivost OECD-a nije se značajno promijenila u 2019. godini. Dimenzije financijske održivosti i pružanja usluga su u padu jer su duga kašnjenja u financiranju programa utjecala na obje dimenzije. Istovremeno, javnost se mobilizirala oko niza civilnih inicijativa usmjerenih na bitna pitanja, što je rezultiralo poboljšanjem zagovaranja, a pozitivan odaziv javnosti na ta nastojanja doprinio je poboljšanju javne slike.

Prema Registru udruga, krajem 2019. godine bilo je 50.318 aktivnih registriranih udruga, što je nešto manje u odnosu na 2018. godinu. Tijekom godine 1.365 udruga prestalo je s radom, a 11.425 brisano je iz Registra jer više ne postoje. Organizacije civilnog društva se moraju registrirati pri Ministarstvu financija kako bi mogle dobiti državna sredstva na nacionalnoj ili lokalnoj razini. Na dan 31. prosinca 2019. godine zabilježeno je 38.211 udruga registriranih pri Ministarstvu financija, što predstavlja porast u odnosu na 2019. godinu kada je zabilježeno 37.319 udruga. Ukupno 38.165 udruga dostavilo je financijske izvještaje Ministarstvu financija tijekom godine.

PRAVNO OKRUŽENJE: 3.1

Pravno okruženje nije se značajno promijenilo u 2019. godini.

Organizacije civilnog društva u Hrvatskoj prvenstveno regulira Zakon o udrugama, Zakon o zakladama i fondacijama, Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge, Zakon o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija i Zakon o volonterstvu. Zakonski okvir jasno definira pravila internog upravljanja, opseg dopuštenih aktivnosti, zahtjeve o financijskom izvještavanju i procedure za zatvaranje udruga. Zakon se provodi u skladu s njegovim odredbama. Organizacije civilnog društva i dalje smatraju

da su zakonski okvir i administrativne obveze koje on nameće previše normativni.

I u 2019. godini i dalje se odgađalo usvajanje nove Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2017.-2021. Na kraju godine strategija je bila u završnoj fazi razvoja u kojoj se tijela državne uprave mogu očitovati o njoj, nakon čega je trebala biti prosljeđena na javno savjetovanje. Očekivalo se da će strategija biti usvojena u prvom tromjesečju 2020. godine, no to se još uvijek nije dogodilo. Zbog tog odgađanja strategija će sada obuhvatiti znatno duže razdoblje, sve do 2027. godine. U studenom je Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva organizirala konferenciju „Civilno društvo 2030: HR-EU_Euromediteran“ u Šibeniku. Tijekom konferencije održano je savjetovanje s predstavnicima OCD-a o novoj strategiji. Međutim, još uvijek je nužno šire savjetovanje jer predstavnici svih OCD-a nisu bili u mogućnosti sudjelovati na konferenciji. OCD-i su izrazili zabrinutost zbog činjenice da će nova strategija pokrivati mnogo šire strateško razdoblje, što otvara druga strateška pitanja.

Procedure vezane za registraciju OCD-a nisu se izmijenile tijekom 2019. godine. Manje organizacije, kao i organizacije iz ruralnih područja žale se zbog činjenice da moraju voditi dvostruko knjigovodstvo tijekom prve tri godine djelovanja. OCD-i smatraju taj zahtjev opterećujućim te naglašavaju da manje organizacije često nemaju ljudske ni financijske resurse za zadovoljavanje tih uvjeta. Nadalje, neke manje organizacije koje rade na volonterskoj bazi kako bi poboljšale život u lokalnoj zajednici bore se kako bi ispunile uvjete propisane Zakonom o udrugama.

Pravno okruženje za zaklade u Hrvatskoj još uvijek je vrlo nepovoljno. Novi Zakon o zakladama usvojen je krajem 2018. godine i stupio je na snagu u ožujku 2019. godine. Novim zakonom nastojalo se pojednostaviti postupak osnivanja i registracije zaklada, ali i dalje postoje problemi vezani uz njihovu registraciju. Izmjenama Zakona o zakladama propušteno je regulirati obiteljske zaklade, kao i privatne zaklade vezane uz socijalnu skrb. Donatori, uključujući tijela državne uprave, još uvijek imaju ograničeno razumijevanje zaklada, a natječaji u pravilu isključuju zaklade kao moguće prijavitelje ili partnere.

OCD-i su zaštićeni od mogućnosti da ih država zatvori iz političkih ili proizvoljnih razloga. Međutim, 2019. godine Ministarstvo unutarnjih poslova ponovno je izravno uznemiravalo neke organizacije koje su kritizirale vladu zbog nasilja u vraćanju izbjeglica i migranata preko granice, u pravilu odmah nakon što su je prešli, bez da su uzimali u obzir pojedinačne prilike i bez davanja mogućnosti da zatraže azil. Volonteri su pritvarani, a organizacije su sprječavane progovarati protiv takvih postupanja. U nekim slučajevima, te su organizacije i volonteri difamirani, a ugovori o njihovom financiranju otkazani. Na primjer, krajem 2018. godine Ministarstvo unutarnjih poslova uskratilo je Centru za mirovne studije ulaz u prihvatilište za tražitelje azila i odbilo produžiti njihov ugovor o suradnji, usprkos činjenici da je Centar za mirovne studije pružao podršku izbjeglicama punih petnaest godina.

OCD-i su i dalje suočeni s administrativnim uznemiravanjem u obliku administrativnih opterećenja i neučinkovitosti tijela javne uprave, kao i sustava upravljanja sredstvima iz EU. Službenici u poreznim upravama te državnim i gradskim

uredima često nisu adekvatno educirani te se učestalo događa da različito tumače pravila i zakone, uključujući i europske propise koji se odnose na porezni tretman OCD-a.

OCD-i i dalje mogu ostvarivati prihode putem pružanja usluga te mogu sklapati ugovore s tijelima vlasti. Također mogu organizirati kampanje za prikupljanje sredstava iako još uvijek ne postoji jasno regulirani zakonski okvir za ovo područje. OCD-i isto tako mogu primati donacije od inozemnih donatora bez zakonskih ograničenja.

Svi prihodi organizacija civilnog društva, uključujući prihode od obavljanja gospodarskih djelatnosti, izuzeti su od oporezivanja prema Zakonu o financijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija. Osim toga, humanitarne organizacije oslobođene su plaćanja poreza na dodanu vrijednost (PDV) za kupovine u humanitarne svrhe, a svi OCD-i su oslobođeni plaćanja poreza na dodanu vrijednost prilikom korištenja prihoda iz EU izvora, bez obzira na njihovo područje djelovanja. Individualni i korporativni porezni obveznici imaju pravo na odbitak poreza na prihod u iznosu do 2% u slučajevima davanja u očekorisne svrhe organizacijama civilnog društva.

Organizacije civilnog društva imaju ograničeni pristup kvalitetnom pravnom savjetovanju. Većina pravnika ne pokazuje veliki interes za zakonsku regulativu koja uređuje djelovanje organizacija civilnog društva. Kvalitetno pravno savjetovanje dostupno je gotovo isključivo kroz druge organizacije civilnog društva koji zapošljavaju pravni kadar, kao što su Hrvatski Pravni Centar i Informativno-pravni centar Slavonski Brod. Većina takvih OCD-a nalazi se u većim gradovima, što znači da se organizacije civilnog društva u ruralnim područjima često nemaju kome obratiti za pravne informacije i savjete.

ORGANIZACIJSKI KAPACITETI: 3.5

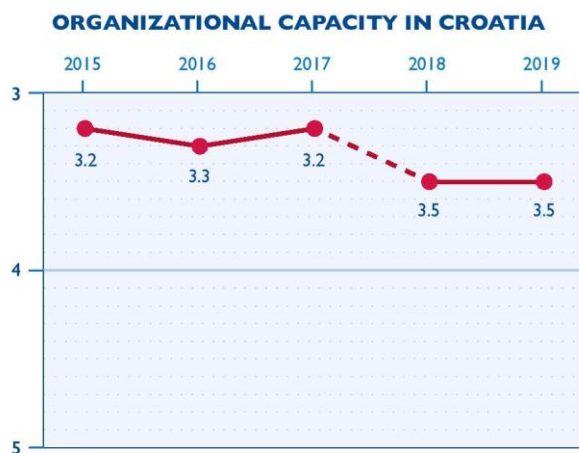
Organizacijski kapaciteti nisu se promijenili u 2019. godini.

OCD-i se i dalje bore s izgradnjom javne podrške za svoj rad zbog nedostatka kadrova i sve većih administrativnih zahtjeva. Usprkos tim problemima, određene inicijative, kao što su #spasime (#saveme), inicijativa usmjerena protiv nasilja u obitelji i svih drugih oblika nasilja, doživjela je snažnu podršku javnosti tijekom godine.

Sposobnost organizacija da se drže svojih zadanih misija i dalje je ugrožena činjenicom da se uglavnom projektno financiraju, zbog čega se usredotočuju na ona područja u kojima je dostupno financiranje. Strateško planiranje organizacija civilnog društva nije se promijenilo u 2019. godini. OCD-i imaju zakonsku obvezu donošenja strateških planova, ali u pravilu samo one organizacije koji imaju veće organizacijske kapacitete i raznovrsne izvore financiranja provode ozbiljno strateško planiranje. Manje lokalne organizacije formalno provode strateško planiranje, ali isto tako često mijenjaju svoje djelatnosti bez da takve promjene poprate u svojim strateškim dokumentima. Neki OCD-i navode područja rada koja nisu povezana s aktivnostima nabrojenim u njihovim statutima zbog nesigurnih financijskih okolnosti, čime si omogućuju prijave na buduće natječaje koji nisu usmjereni na njihova primarna područja djelovanja. Vrlo malo OCD-a provodi mjerenje utjecaja.

Strukture i prakse unutarnjeg upravljanja nisu se značajno promijenile u 2019. godini. Organizacije s većim organizacijskim i financijskim kapacitetima te raznovrsnim izvorima financiranja imaju strukturirano unutarnje upravljanje, uključujući kvalificirani kadar sa specijaliziranom podjelom radnih zadataka. U manjim organizacijama pojedinci često obavljaju višestruke uloge.

Kadroviranje je i dalje veliki problem u sektoru. Organizacije civilnog društva - čak i veće organizacije koje dobivaju značajna sredstva iz EU ili drugih javnih izvora - bore se zadržati kadrove zbog rupa u financiranju. Nadalje, mnogi fondovi nameću velika administrativna opterećenja, zbog čega OCD-i moraju specijalizirati svoje kadrove u financijskom i administrativnom upravljanju. Kada izgube takav kadar, organizacije imaju poteškoće u zapošljavanju novog kvalificiranog osoblja. Osim toga, iseljavanje iz zemlje je problem, pogotovo izvan Zagreba, zbog čega je jako teško pronaći kvalitetne kadrove u tim područjima. OCD-i iz ruralnih sredina navode da ljudi ne žele raditi za

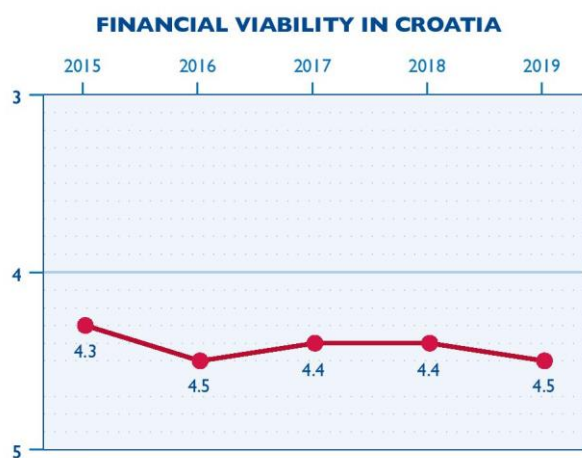

organizacije civilnog društva, iako je moguće volontiranje i povremeno uključivanje. Niske plaće i nesigurni uvjeti rada isto tako stvaraju probleme. Osim toga, OCD-i nisu u mogućnosti isplatiti otpremnine u slučaju otkazivanja ugovora o radu.

Prema zadnjem Izvješću o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja dostupnom na stranicama Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, broj zaprimljenih izvješća o organiziranom volontiranju u 2018. godini povećao se za 28%, dok se broj prijavljenih volontera povećao za 32%, a broj volonterskih sati bilježi povećanje za 25% u odnosu na 2017. godinu. Ukupno je bilo 62.699 volontera koji su odradili približno 3,2 milijuna volonterskih sati u vrijednosti od približno 15 milijuna HRK (približno 2,25 milijuna USD).

OCD-i sve više koriste ICT tehnologiju, društvene mreže, kolaborativne platforme i web portale. Manji OCD-i iz ruralnih područja još uvijek nemaju znanja ni kapaciteta za ići u korak s novim tehnologijama.

FINANCIJSKA ODRŽIVOST: 4.5

Financijska održivost pogoršala se u 2019. godini, prvenstveno zbog velikih kašnjenja u objavljivanju natječaja, donošenju odluka, dodjeljivanju programa financiranja te isplati sredstava ugovorenih projekata. Na primjer, članice Hrvatske mreže za beskućnike, koje među ostalima uključuju GDCK Zagreb, Udrugu Milosrđe iz Karlovca i Udrugu Oaza iz Rijeke, provodile su trogodišnje programe koje je financiralo Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku te čije je provedba završena u listopadu 2019. godine. Ipak, novi natječaj za nastavak ovih aktivnosti najavljen je tek krajem 2019. godine, a rezultati se očekuju u travnju 2020. godine. Zbog toga je došlo do šestomjesečnog zastoja tijekom kojega su članice Mreže bile prisiljene obustaviti svoje aktivnosti, uključujući osiguravanje smještaja mladim

beskućnicima, te otpustiti svoje zaposlenike i napustiti unajmljene prostore. Drugi je problem to što ministarstva sve češće koriste praksu retrogradnog ugovaranja projekata, što znači da nude organizacijama civilnog društva ugovore s datumom početka unatrag mjesec dana čime se skraćuje razdoblje provedbe projekta.

OCD-i se znatno oslanjaju na sredstva iz javnih izvora. U pravilu samo veće organizacije imaju kapacitete aplicirati za inozemna sredstva financiranja. Privatna filantropija još uvijek je nedovoljno razvijena u Hrvatskoj. Također, ostvarivanje prihoda kroz obavljanje gospodarske djelatnosti još uvijek nije dobro razvijeni model financiranja među hrvatskim organizacijama civilnog društva.

Prema posljednjim dostupnim podacima iz nacrtu Izvješća o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora, u 2017. godini na projekte i programe civilnog društva potrošeno je milijardu i 930 milijuna HRK (približno 289 milijuna USD) iz javnih izvora, što predstavlja porast od gotovo 10% u odnosu na 2016. godinu. Od ukupnog iznosa s nacionalne razinu dodijeljeno je 43%, lokalna i regionalna samouprava sudjelovala je s 53%, dok su preostalih 4% dala trgovačka društva, turističke zajednice i drugi davatelji. Financirano je gotovo 3.000 projekata. Javna tijela koja dodjeljuju sredstva organizacijama civilnog društva uglavnom se pridržavaju standarada financiranja. Ured za udruge i dalje provodi edukacije za tijela javne uprave u području primjene Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge.

Tijela lokalne samouprave obično nastoje trošiti svoje ograničene proračune na financiranje što većeg broja lokalnih organizacija civilnog društva, stoga su iznosi koje dodjeljuju uglavnom simbolični i nedostatni za neki veći učinak.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva (NZRCD) je javna zaklada usmjerena na promicanje i razvoj civilnog društva u Hrvatskoj koja prima sredstva iz državnog proračuna, djelomično iz dobitaka od igara na sreću. Prema godišnjem izvješću NZRCD-a za 2018. godinu, tijekom petnaest godina njezina postojanja Zaklada je ukupno dodijelila 5.209 potpora vrijednih približno 501 milijun HRK (približno 75 milijuna USD) putem 81 rapisanog natječaja i 63 poziva na iskazivanje interesa.

Razvoj filantropije i dalje ometaju porezni sustav koji ne stimulira davanja za opće dobro, nizak životni standard u zemlji i ograničeni kapaciteti OCD-a za organizaciju kampanja za prikupljanje sredstava. Ipak, u 2019. godini došlo je do nekoliko značajnih filantropskih inicijativa. Inicijativa #spasime i Zaklada za ljudska prava i solidarnost Solidarna osnovale su fond #spasime kao podršku žrtvama nasilja putem pružanja ekonomske, pravne, psihološke, medicinske i stambene pomoći. Tijekom prva dva mjeseca njihove kampanje za prikupljanje sredstava, inicijativa #spasime prikupila je gotovo 400.000 HRK (približno 60.000 USD) u obliku donacija od 36.963 građana i deset privatnih tvrtki.

Prema Catalyst Balkans koji istražuje i analizira stanje filantropije na Zapadnom Balkanu od 2013. godine, u 2018. godini ukupno je zabilježeno 2.865 donacija organizacijama civilnog društva u vrijednosti od otprilike 6,7 milijuna eura, dok je u 2019. godini bilo ukupno 3.011 donacija u vrijednosti od više od 15,3 milijuna eura. U 2019. godini broj individualnih donacija dramatično je porastao, no broj donacija korporativnog sektora se znatno smanjio. Tijekom godine bilo je nekoliko istaknutih primjera donacija korporativnog sektora. Poliklinika Bagatin donirala je vozilo vrijedno 23.000 eura SOS Dječjem selu Lekenik. Digitalna agencija Escape d.o.o. donirala je sve pristojbe za registraciju na internetsku marketinšku konvenciju (više od 6.000 eura) udruzi Crveni nosevi koja okuplja liječnike klaunove iz Zagreba i promiče humor i veselje, uglavnom među djecom u bolnici.

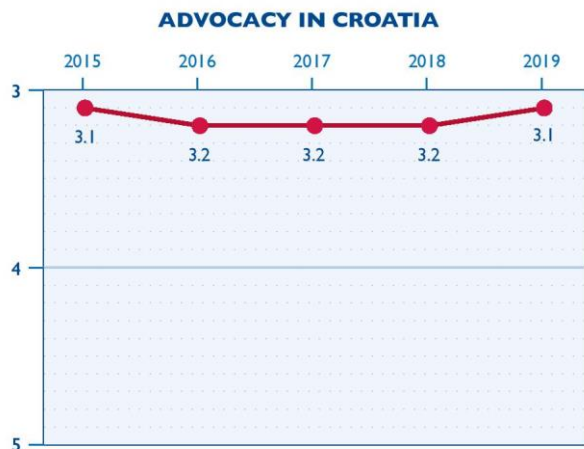
U jedinstvenoj kampanji Udruga žena oboljelih i liječenih od raka prikupljala je sredstva za plaćanje usluge taksi prijevoza ženama oboljelim od raka putem organizacije humanitarnog buvljaka s poznatima osobama u 2019. godini. Uz izuzetak #spasime kampanje, OCD-i nisu bili uključeni u neku drugu značajnu kampanju za prikupljanje sredstava.

OCD-i i u 2019. godini nastavljaju koristiti sredstva iz EU, inozemnih zaklada, veleposlanstava i drugih međunarodnih organizacija. Primjetan je pad broja objava natječaja iz EU fondova, dok je razina financiranja od ostalih donatora stabilna. Tijela vlasti koja djeluju kao posrednička tijela i raspisuju natječaje koje financira EU i dalje su podkapacitirana, što je razvidno iz njihovih kašnjenja ili propusta da objave natječaje. Osim toga, tijela vlasti nemaju kapacitete za evaluaciju financiranih programa. Istovremeno birokratska opterećenja vezana uz provedbu EU programa i projekata nameću dodatni pritisak na svakodnevno djelovanje organizacija civilnog društva.

OCD-i i dalje ne ostvaruju značajne prihode putem prodaje svojih proizvoda i usluga. Zajednica i dalje očekuje da usluge organizacija civilnog društva budu besplatne. U 2019. godini nije bilo značajnijih pomaka u pogledu socijalnog poduzetništva. Kako još uvijek ne postoji zakonska regulativa socijalnog poduzetništva, malo organizacija civilnog društva pokreće socijalna poduzeća.

OCD-i su dužni dostavljati financijske izvještaje i javno ih objaviti kroz Registar udruga koji vodi Ministarstvo financija. OCD-i općenito provode donacijske revizije samo na zahtjev donatora, uglavnom za veće projekte. Neki OCD-i, uglavnom oni koji djeluju u većim gradovima, koriste usluge specijaliziranih računovodstvenih tvrtki.

ZAGOVARANJE: 3.1

OCD-i su aktivnije angažirani u zagovaranju u odnosu na 2018. godinu. Javnost se mobilizirala oko niza civilnih inicijativa usmjerenih na bitna pitanja. Na primjer, u ožujku je inicijativa #spasime koju je pokrenula glumica Jelena Veljača organizirala prosvjed protiv nasilja u obitelji i svih drugih oblika nasilja koji je prema procjenama okupio oko 10.000 ljudi. Također, nekoliko tisuća građana okupilo se u listopadu u Zagrebu na prosvjedu „Pravda za djevojčice“ koji je organiziran u znak podrške svim žrtvama seksualnog nasilja koje ne dobivaju primjerenu zaštitu od sustava. Poruka prosvjeda bila je da je nekažnjavanje zločina isto tako zločin.

Nadalje, veliki prosvjed učitelja i nastavnika nazvan „Hrvatska mora bolje“ održan je u studenom u Zagrebu kao iskaz nezadovoljstva zbog niskih plaća u sektoru.

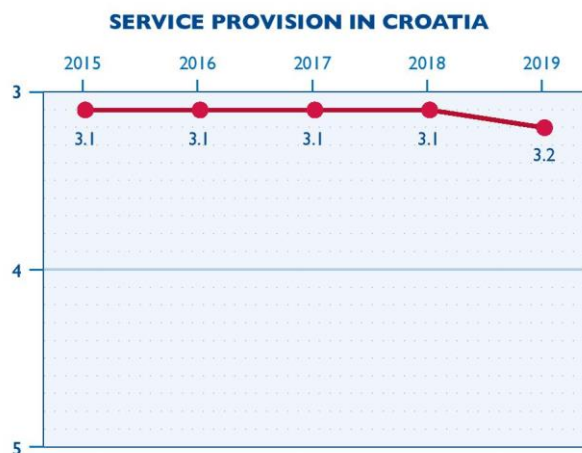
Oko 200 autobusa s učiteljima i nastavnicima iz svih krajeva Hrvatske stiglo je u Zagreb na prosvjed. Prema procjeni sindikata, više od 40.000 ljudi sudjelovalo je u demonstracijama kojima je prethodio višemjesečni štrajk prosvjetnih djelatnika diljem Hrvatske. Inicijativa mladih „Petkom za budućnost Hrvatske“ („Fridays for Future Croatia“) pridružila se globalnim prosvjedima za klimu, te se u Hrvatskoj održali prosvjedi u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Osijeku.

Naposlijetku, udruga roditelja djece oboljele od spinalne mišićne atrofije „Kolibrići“ organizirala je prosvjed pod nazivom „Spinraza za sve“ kojim su tražili da se lijek za tu bolest odobri svima koji boluju od nje. To bi značilo da Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje ukine prijašnju odluku koja onemogućuje dobivanje tog lijeka pacijentima starijima od 18 godina i onima na respiratoru.

Sustav e-Savjetovanje, središnji portal za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću, djeluje već četiri godine. Prema posljednjim podacima kojima raspolaže Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, u 2018. godini tijela državne uprave, uključujući Hrvatsku narodnu banku, organizirala su 1.033 savjetovanja, što je povećanje od 46% u odnosu na 2017. godinu kada je održano 706 savjetovanja. Tijekom 2018. godine, ukupno 4.712 pravnih i fizičkih osoba sudjelovalo je u tim savjetovanjima, što je manje od 5.821 koliko ih je sudjelovalo u 2017. godini. U srpnju 2019. godine Ured za zakonodavstvo preuzeo je od Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske odgovornost za pružanje administrativne podrške radu portala e-Savjetovanje i za koordinaciju tijela državne uprave u pogledu provedbe savjetovanja sa zainteresiranom javnošću. Nije poznato je li Ured za zakonodavstvo zainteresiran za spuštanje sustava e-Savjetovanja na lokalnu razinu.

U 2019. godini održano je šest sjednica Savjeta za razvoj civilnog društva u usporedbi s četiri sjednice koje su održane u 2018. godini. Područja od posebnog interesa Savjeta u strateškom planu i planiranim aktivnostima u 2019. godini uključivala su: povećanje transparentnosti i vidljivosti Savjeta i tema koje se obrađuju na sjednicama Savjeta, informiranje Vlade o radu Savjeta, formiranje radnih skupina i osiguravanje njihova učinkovitog rada.

PRUŽANJE USLUGA: 3.2

Pružanje usluga OCD-a bilježi blagi pad u 2019. godini zbog kašnjenja u objavljivanju natječaja i stalne nesigurnosti u pogledu dostupnosti financiranja uluga.

U 2019. godini OCD-i su nastavili pružati širok raspon proizvoda i usluga. Socijalne usluge posebno dolaze do izražaja, dok su ostale usluge usmjerene na pitanja kvalitete života, kulturne aktivnosti, psihosocijalne pomoći, stručnog usavršavanja i cjeloživotnog učenja. OCD-i često pružaju „nepopularne“ socijalne usluge, kao što je usluge pomaganja u kući bolesnim i starijim osobama te osobama s invaliditetom kako bi zadovoljili potrebe za takvim uslugama u lokalnim zajednicama.

OCD-i nastavljaju procjenjivati potrebe svojih lokalnih zajednica, prvenstveno putem redovne komunikacije i interakcije s dionicima u lokalnoj zajednici. U provođenju svojih usluga OCD-i ne provode otvorenu ni vidljivu diskriminaciju.

2018. godine Švicarsko-hrvatski program suradnje raspisao je poziv na dostavu projektnih prijedloga usmjeren na povećanje doprinosa organizacija civilnog društva ekonomskoj i socijalnoj koheziji te održivom razvoju lokalnih zajednica. Petnaest projekata dobilo je ukupno više od 21 milijuna HRK (približno 3.1 milijuna USD). Projekti koji su se počeli provoditi 2019. godine bili su usmjereni na podizanje vijesti o održivom razvoju i razvijanju kompetencija djece i mladih u području održivog razvoja. Projekte provode organizacije civilnog društva u suradnji sa školama i lokalnim zajednicama.

U 2019. godini došlo je do velikih kašnjenja u raspisivanju natječaja iz Europskog socijalnog fonda i smanjen je broj natječaja na koje su se organizacije civilnog društva mogle prijaviti. Osim toga, zabilježena su ogromna kašnjenja u objavljivanju rezultata natječaja raspisanih u 2018. godini. Ta kašnjenja umanjila su sposobnost organizacija civilnog društva da pružaju usluge što je rezultiralo ukidanjem nekih usluga, uključujući usluge za beskućnike, kao što je već opisano ranije.

Udruge se uglavnom i dalje projektno financiraju, što predstavlja glavnu zapreku njihovom održivom pružanju usluga. Taj problem posebno dolazi do izražaja u području socijalnih usluga, uključujući one usluge koje omogućuju osobama pristup Ustavom zajamčenim pravima. Na primjer, Ustav određuje da je obrazovanje dostupno svima pod jednakim uvjetima. OCD-i osiguravaju pomoćnike u nastavi učenicima s invaliditetom kako bi mogli sudjelovati u nastavnom procesu. Međutim, dostupnost pomoćnika u nastavi ovisi o projektom financiranju, zbog čega je održivost te usluge nepouzdana. OCD-i nastavljaju zagovarati razvoj sustavnog i trajnog financiranja takvih usluga putem modela socijalnog ugovaranja usluga. Nedostatak stabilnog financiranja od strane države upućuje na to da se usluge organizacija civilnog društva nedovoljno cijene.

Iako većini organizacija civilnog društva nedostaju znanja o tržišnim procesima, sve veći broj organizacija pruža usluge poput radionica i programa obuke kako bi poboljšali svoju financijsku održivost. Na primjer, udruga Forum za slobodu obrazovanja nudi plaćene seminare i radionice kako bi se poboljšala kvaliteta podučavanja.

INFRASTRUKTURA: 2.9

Infrastruktura koja podržava civilno društvo nije se značajno promijenila u 2019. godini i nastavlja biti centralizirana.

Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva prestala je podržavati regionalne centre podrške krajem 2017. godine. Posljedica toga je da predstavnici organizacija civilnog društva, posebice oni iz manjih sredina, navode da više nemaju pristup profesionalnoj podršci. Odluka da se ukinu regionalni centri podrške nije bila predviđena Nacionalnom strategijom stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva.

U 2019. godini Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva otvorila je regionalne podružnice u Splitu, Rijeci i Osijeku. Te podružnice trebale bi zastupati korisnike Europskog socijalnog fonda kako bi se povećao učinak financiranih projekata. Međutim, javnosti nisu dostupne informacije o postignućima tih podružnih ureda u 2019. godini.

Nekoliko lokalnih zaklada daje bespovratna sredstva organizacijama civilnog društva. U suradnji s Nacionalnom zakladom za razvoj civilnog društva, četiri organizacije koje su služile kao regionalni centri podrške daju mala bespovratna sredstva organizacijama civilnog društva. Zaklada za ljudska prava i solidarnost Solidarna ima četiri aktivna fonda koji financiraju više od 600 pojedinaca i pravnih subjekata. Hitno&Bitno podržava ad hoc civilne inicijative koje reagiraju na kršenja ljudskih prava i načela demokratske vladavine, a koje ne mogu pravovremeno financirati drugi donatori; Inkubator podržava nove lokalne i eksperimentalne inicijative za zaštitu ljudskih prava, posebice one koje su usmjerene na ranjive lokalne zajednice; Kultura u zajednici podržava manje kulturne projekte sa širokim dosegom u zajednici s ciljem podizanja svijesti o ljudskim pravima i solidarnosti; te naposljetku fond Desa i Jerko Baković daje podršku školovanju siromašne djece i mladih. Zaklada Solidarna nastoji prikupiti dodatna donatorska sredstva kako bi postala trajni izvor podrške za djecu i mlade kojima socio-ekonomska deprivacija otežava školovanje.

OCD-i nastavljaju sve više razmjenjivati informacije, promicati zajedničke interese i zagovarati promjene u društvu putem različitih mreža, platformi, inicijativa i udruga. Na primjer, Ženska mreža Hrvatska ima četrdeset organizacija članica koje promiču feministička načela. Nekoliko organizacija služe kao centri za promicanje interesa i aktivnosti sektora. Primjerice, na svojoj mrežnoj stranici Odras redovito dijeli novosti i informacije koje promiču interese civilnog društva.

OCD-i imaju pristup edukacijama o upravljanju organizacijama civilnog društva, no takve edukacije nisu jednako dostupne diljem zemlje i postoji nedostatak specijaliziranih treninga i edukacija na temu financijskog i strateškog upravljanja projektima. Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva nastavlja suradnju s nekim organizacijama koje su služile kao regionalni centri podrške za edukaciju o jačanju kapaciteta kadrova organizacija civilnog društva u 2019. godini. I sama Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva nudi radionice, ali one su slabo posjećene, moguće zbog toga što su usmjerene na osnovna znanja i vještine vezane uz upravljanje organizacijama civilnog društva. Materijali za obuku uglavnom su dostupni na hrvatskom jeziku.

Jedna od najistaknutijih organizacija koje nude edukacije o upravljanju OCD-ima je ACT grupa iz Čakovca koja je 2019. godine ponovno organizirala Akademiju poslovnih vještina. Navedeni program pruža voditeljima socijalnih poduzeća i neprofitnih organizacija priliku za stjecanje poslovnih vještina i jedinstven je primjer jer se financira kroz

SECTORAL INFRASTRUCTURE IN CROATIA

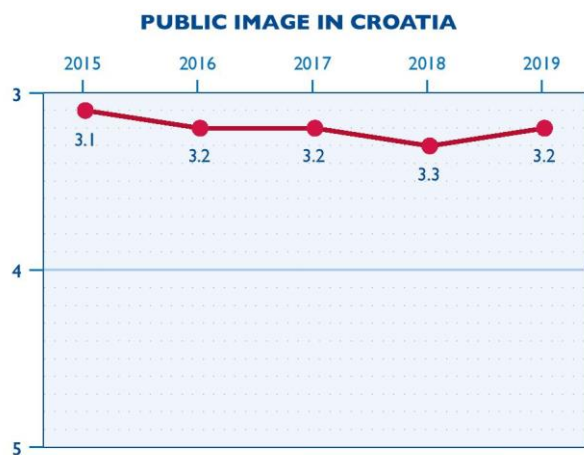

suradnju civilnog i privatnog sektora, što je još uvijek rijetkost u Hrvatskoj. Polaznici Akademije poslovnih vještina imaju priliku steći znanja u područjima upravljanja, vodstva, marketinga i financija, kao i priliku za umrežavanje s najboljim menadžerima socijalnih poduzeća. Ipak, doseg ovog programa je ograničen jer samo dvadesetak sudionika može sudjelovati u njemu svake godine. Osim toga, program se organizira u Zagrebu zbog čega je osobama iz udaljenih dijelova zemlje teže sudjelovati u njemu.

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske nastavlja poticati suradnju i partnerstvo između Vlade i organizacija civilnog društva. Suradnja između OCD-a i tijela državne uprave u procesu programiranja bespovratnih sredstava iz fondova EU još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini, što za posljedicu ima neusklađenost programa financiranja sa stvarnim društvenim potrebama.

U svibnju 2018. godine raspisan je Poziv za dostavu projektnih prijedloga naziva Tematske mreže u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali iz Europskog socijalnog fonda. Cilj poziva bio je ojačati kapacitete organizacija civilnog društva za postizanje učinkovitog dijaloga s javnom upravom, socijalnim partnerima i institucijama visokog obrazovanja u oblikovanju i provođenju reformi, kao i jačanje socijalnog dijaloga u cilju stvaranja boljih uvjeta rada s naglaskom na sezonske poslove. Rezultati tog Poziva još uvijek nisu objavljeni, što ponovno ukazuje na probleme kašnjenja u raspisivanju i objavi rezultata poziva iz područja EU fondova.

JAVNA SLIKA: 3.2

Javna slika OCD-a poboljšana je u 2019. godini uslijed pozitivnog odjeka velikih inicijativa organizacija civilnog društva usmjerenih na zaštitu žena i djece žrtava nasilja. Osim toga, nekoliko poznatih novina pozitivno je izvještavalo o organizacijama civilnog društva tijekom godine. Na primjer, široko prepoznatljivi portali izvještavali su o aktivnostima udruge Ženska soba i intervjuirali stručnjakinje iz te udruge o problemima s kojima su suočene žrtve nasilja, kao i organizacije koje se bave tom problematikom. Slijedom takve medijske popraćenosti neke javne ličnosti su se uključile u ovu problematiku što je još više povećalo svijest javnosti.

Medijska pozornost i pritisak javnosti smanjili su marginaliziranost predstavnika OCD-a od strane vlasti i

povećali interes Vlade za pitanja obiteljskog nasilja. Tako su se u travnju 2019. godine predstavnice domova i udruge za žrtve obiteljskog nasilja sastale s premijerom Andrejem Plenkovićem, ministricom demografije, obitelji, mladih i socijalne politike, ministrom unutarnjih poslova i glavnim ravnateljem policije. Premijer je istaknuo da su na sastanku imali priliku saslušati ideje, sugestije i prijedloge predstavnica udruge koje se bave problematikom nasilja već dugi niz godina te da će taj doprinos omogućiti Vladi da unaprijedi zakonski i institucionalni okvir, financijska sredstva i aspekte obrazovanja i podizanja svijesti javnosti. Time je pokrenuto uključivanje predstavnika OCD-a u različite radne skupine, kao i u rad Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ministarstva pravosuđa i Ministarstva unutarnjih poslova. Predstavnice udruge za žrtve obiteljskog nasilja koje su sudjelovale na sastanku istaknule su da su se prvi put u svojem djelovanju susrele s političkom voljom da se iniciraju konkretne promjene u ovom području i da je Vlada prvi put shvatila organizacije koje se bave tom problematikom kao partnere u tom procesu.

Ipak, u nekim slučajevima medijska popraćenost nije podigla svijest javnosti o radu organizacija civilnog društva. Na primjer, iako je pitanje migranata zadobilo znatnu medijsku popraćenost u zemlji, predstavnici OCD-a nisu uočili značajan porast u razini javne podrške koju dobivaju za rad u tom području.

Poslovni sektor i dalje ne smatra organizacije civilnog društva partnerima i suradnja između ta dva sektora je ograničena.

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske nastavlja organizirati Dane otvorenih vrata udruga, godišnji događaj koji se održava u cijeloj Hrvatskoj s ciljem informiranja javnosti o radu organizacija civilnog društva. Na Danu otvorenih vrata udruga građani mogu sudjelovati u brojnim kreativnim radionicama, predavanjima, predstavama i drugim akcijama koje im omogućavaju upoznavanje s različitim društveno korisnim projektima i programima; isto tako, organiziraju se i mogućnosti volontiranja. U 2019. godini Ured za udruge, u suradnji s Hrvatskom udrugom za odnose s javnošću, pozvao je sve udruge koje sudjeluju u Danu otvorenih vrata udruga i koje provode aktivnosti koje promiču održivi razvoj kroz društveno korisne aktivnosti u zajednici da se prijave na Javni poziv pod nazivom „Komunikacijska podrška društveno korisnim programima udruga“. Zaprimljeno je dvadeset prijava, a Hrvatska udruga za ranu intervenciju u djetinjstvu (HURID) i udruga Ozana odabrane su za nagradu u vidu stručne komunikacijske podrške i financiranja troškova za izradu promotivnih materijala i oglašavanja svojih društveno korisnih usluga.

OCD-i i dalje koriste društvene mreže i različite kanale komunikacije kao sredstvo za komunikaciju s drugim organizacijama civilnog društva i s javnošću.

OCD-i nastoje biti transparentni u radu putem izrade godišnjih izvještaja o svom radu koji su dostupni na njihovim mrežnim stranicama. Također, sve više organizacija civilnog društva predaje svoje godišnje financijske izvještaje Ministarstvu financija, a isti su dostupni u Registru udruga. Podnošenje godišnjih izvještaja obvezni je kriterij za prijavljivanje na natječaje financirane iz državnog proračuna. Većina organizacija civilnog društva još uvijek nema formalno prihvaćene Etičke kodekse, ali mnoge od njih slijede načela etičkog ponašanja u svom radu.

Izjava o odricanju od odgovornosti: Mišljenja izražena u dokumentu su mišljenja članova panela i drugih istraživača na projektu i ne odražavaju nužno mišljenje USID niti FHI 360.